

Memo – consultatie onderzoeksprogramma Rekenkamer 2025

Aan: Gemeenteraad Sliedrecht
Van: Heleen van Rijnbach, Robert Klaassen | Rekenkamer Sliedrecht
Betreft: Consultatie onderzoeksprogramma 2026
Datum: 29 september 2025

Geachte gemeenteraad,

De rekenkamer Sliedrecht stelt jaarlijks in samenspraak met de raad een onderzoeksprogramma vast. Ook dit jaar doen we dat aan de hand van een consultatieworkshop met de raad op **dinsdag 7 oktober 2025 van 19:30 u tot 20:45 u**. We nodigen u van harte uit om deel te nemen aan deze consultatieworkshop.

In dit memo leest u meer over 1. het proces dat we doorlopen en 2. de shortlist met onderzoeksonderwerpen.

1. Proces onderzoeksprogramma 2026

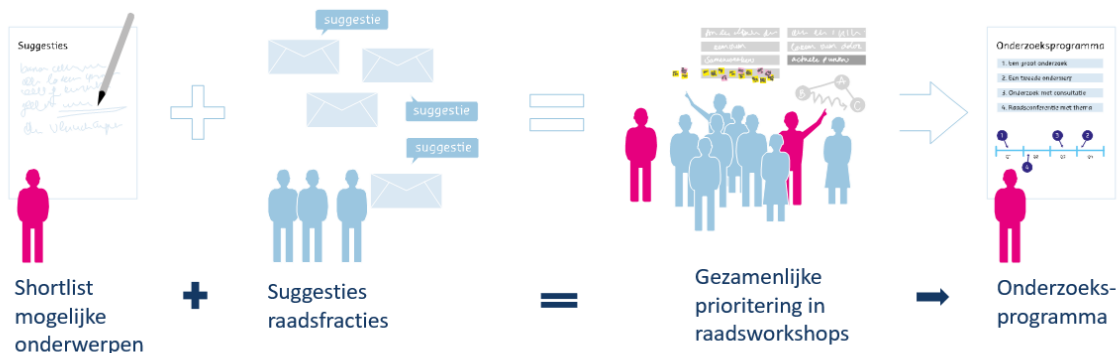
We hebben het proces om te komen tot het onderzoeksprogramma inmiddels verschillende keren doorlopen. Voor de volledigheid wordt het proces hieronder nog kort toegelicht.

De rekenkamer stelt jaarlijks in samenspraak met de raad een onderzoeksprogramma vast. Hoewel de rekenkamer onafhankelijk is en een eigen bevoegdheid heeft in het vaststellen van onderwerpen, is actieve betrokkenheid van de raad van belang. Hoe meer u aan de voorkant bij de onderwerpskeuze betrokken bent, hoe beter wij in staat zijn om een product te leveren dat toegevoegde waarde heeft voor u. Daartoe heeft de rekenkamer een shortlist opgesteld. Deze kunt u lezen op de volgende pagina's.

Graag nodigen wij uw fracties uit om eventuele aanvullende onderwerpen aan te dragen. U kunt deze onderwerpen **uiterlijk dinsdag 7 oktober 2025 om 12:00 u** gebundeld (per fractie) aanleveren bij de coördinator van de rekenkamer, de heer Robert Klaassen, via robert@necker.nl. Fracties die aanvullende onderwerpen aandragen worden gevraagd om tijdens de consultatieworkshop op 7 oktober hun aanvullende onderwerp kort te pitchen aan de andere fracties. Vervolgens worden de aanvullende onderwerpen meegenomen in de onderwerpselectie. Doel is om te komen tot een gezamenlijke prioritering van de onderzoeksonderwerpen en om afbakening van onderwerpen en mogelijke vraagstellingen te verkennen.

De directeur van de rekenkamer besluit op basis van de uitkomsten van de consultatieworkshop tot het onderzoeksprogramma. In het onderzoeksprogramma wordt de onderwerpkeuze toegelicht en de verwachte planning weergegeven. Het onderzoeksprogramma ontvangt u ter kennisname. Daarnaast stelt de rekenkamer een onderzoeksoptzet op. Een conceptversie wordt voor zienswijze gedeeld met de klankbordgroep en de definitieve versie wordt ter informatie aan de gehele raad toegezonden.

2. Shortlist onderwerpen 2026

Hieronder leest u de geactualiseerde shortlist met mogelijke onderzoeksonderwerpen. In deze shortlist staan een aantal onderwerpen die bij eerdere consultaties aan de orde zijn gekomen, aangevuld met een aantal nieuwe onderwerpen.

1. Wet open overheid

In 2022 is de Wet open overheid (WOO) in werking getreden. Deze vervangt de Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB). Hierdoor is de verantwoordelijkheid van de gemeente aangaande openbaarheid en transparantie groter geworden. Daarnaast sommeert de wet gemeenten om de digitale beschikbaarheid van gemeentelijke documenten te verbreden.

Zaken als veranderende uitzonderingsgronden voor openbaarheid zijn niet altijd even makkelijk juist te interpreteren, vooral omdat deze wet nog kort in werking is. Dit onderzoek is primair gericht op de vraag hoe ver de gemeente is met het implementeren van de nieuwe kaders die voortkomen uit deze wetswijziging. Dit betreft het opvragen van informatie door middel van WOO-verzoeken, maar ook de opgaven voor de veranderende informatiehuishouding. Omdat er nog veel onduidelijk is door een beperkte praktijkervaring is een goede voorbereiding cruciaal. Wij ondersteunen hierin door concrete aanbevelingen te doen en te wijzen op eventuele risico's die de wetswijziging met zich meebrengt.

2. Subsidiebeleid

Het verstrekken van subsidies is een belangrijk middel voor gemeenten om te sturen op het bereiken van beleidsdoelen. Het is een zichtbare en transparante besteding van gemeenschapsgeld. Door het doelgericht en efficiënt inzetten van dit schaarse goed, kunnen gemeenten een directe bijdrage leveren aan het bereiken van maatschappelijke effecten. Het is daarbij van groot belang dat subsidiegeld zorgvuldig en eerlijk wordt ingezet.

In dit onderzoek gaan we na of het subsidieproces efficiënt georganiseerd is voor de ambtelijke organisatie, maar ook voor de subsidieaanvrager/-ontvanger. Ook onderzoeken we of aan subsidievoorwaarden wordt voldaan en in hoeverre subsidies bijdragen aan het behalen van de gestelde doelen en ambities.

3. Gebruik van het raadsinstrumentarium

De gemeenteraad van Sliedrecht is actief en betrokken. Dat uit zich in de inzet van de middelen als schriftelijke vragen, mondelinge vragen, initiatiefvoorstellen en moties. Maar hoe effectief is die inzet ervan? Voldoet de afhandeling aan de gestelde kaders in het Reglement van Orde?

De werking van de raadsinstrumenten is een prima graadmeter voor het samenspel tussen raad en college. Nu de raad inmiddels halverwege de huidige periode is, is dit een mooi moment om door middel van een rekenkameronderzoek te kijken of het instrumentarium optimaal benut wordt.

4. Voorzieningenniveau

Gemeenten spannen zich in om de lokale leefbaarheid en het voorzieningenniveau te behouden en te ondersteunen. Deze inspanning van gemeenten kan vele vormen aannemen: gemeenten subsidiëren voorzieningen, sturen bij ruimtelijke ontwikkelingen op de komst van nieuwe voorzieningen en zetten in op de bestendigheid van organisaties in de samenleving. De financiële positie van gemeenten is kwetsbaar, wat ook belangrijke lokale voorzieningen raakt. Dat roept de vraag op hoe gemeenten kunnen inspelen op nieuwe behoeftes, ontwikkelingen en initiatieven binnen de samenleving op het gebied van voorzieningen. De inzet van gemeenten speelt zich namelijk af tegen de achtergrond van significante demografische ontwikkelingen, aanvullende eisen voor verenigingen en de financiële positie van gemeenten.

De rekenkamer zou onderzoek kunnen doen naar lokale voorzieningen aan de hand van de aspecten behoefte, beleid, beschikbaarheid, bekostiging en bemensing. Om lokale voorzieningen te kunnen onderzoeken, is het essentieel om te weten aan welke voorzieningen inwoners vooral behoefte hebben. Het perspectief van de inwoner heeft daarom een centrale plek in dit onderzoek. Om de gemeentelijke inzet te onderzoeken, kijken we naar de visies, ambities en doelstellingen die gemeente in beleid heeft vastgelegd. Om te beoordelen hoe het inwonersperspectief en de gemeentelijke inzet op het gebied van lokale voorzieningen zich tot elkaar verhouden, is het belangrijk om in kaart te brengen welke voorzieningen in welke mate beschikbaar zijn voor inwoners van de gemeente.

Bureau Necker voert in 2025 en 2026 een DoeMee-onderzoek uit naar lokale voorzieningen onder de noemer 'vitale dorpskernen'. Afhankelijk van de behoeften van de raad kan de rekenkamer ervoor kiezen om in 2026 bij dit onderzoek aan te sluiten (waarbij eventueel nadere aandacht uitgaat naar specifieke onderwerpen die voor Sliedrecht relevant zijn).

5. Energiebesparing

Nederland heeft als doel om in 2030 alle gebruikte energie voor 27% uit duurzame bronnen te halen. In 2050 moet dit 100% zijn. Naast nieuwe, innovatieve manieren om duurzame energie op te wekken speelt het energiebesparingsvraagstuk hier een centrale rol om deze doelen te halen. Gemeenten en inwoners spelen daarbij een sleutelrol. Gemeenten kunnen energiebesparende maatregelen, zoals het isoleren van woningen, de aanleg van groene daken, of het aanschaffen van warmtepompen, subsidiëren. Daarnaast kunnen gemeenten ook een adviserende rol op zich nemen, bijvoorbeeld door energieloketten op te starten of energiecoaches aan te nemen. De keuzes van de gemeente en de raad raken ook direct aan inwoners. Het succes van energiebesparende maatregelen hangt namelijk voor een groot deel samen met het gedrag en de houding van inwoners. Willen inwoners hun huizen laten isoleren en hebben zij behoefte aan advisering door een energiecoach?

In een onderzoek kan de rekenkamer de gemeenteraad inzicht bieden in hoe de raad op dit thema gebruik maakt van haar instrumenten om zowel kaderstellend als controlerend op te treden. De onderzoeksresultaten laten zien hoe de rollen worden ingevuld en waar kansen liggen voor de toekomst. Een onderzoek naar energiebesparende maatregelen kan de raad ook inzicht geven in succes- en knelpunten in de uitvoering. Met andere woorden: in hoeverre zijn de randvoorwaarden gerealiseerd om ambities en doelen te kunnen bereiken? Welke kansen liggen voor verbetering?

Bovendien brengen we het gedrag, de houding, en de mening van inwoners in kaart op het gebied van energiebesparende maatregelen. Sluit het beleid van de gemeente aan op de behoefte van de inwoners? Waar zitten hier knel- en verbeterpunten?

6. Maatschappelijke weerbaarheid (quickscan)

Een grootschalige cyberaanval die het betalingsverkeer volledig platlegt of extreme weersomstandigheden die grote schade toebrengen aan het elektriciteitsnet waardoor we langdurig zonder stroom zitten. Het zijn scenario's die steeds minder onwaarschijnlijk zijn en die hogere eisen stellen aan onze weerbaarheid. Ook die van gemeenten en hun inwoners. Maar zijn we daar wel klaar voor? In deze quickscan gaan we aan de hand van drie scenario's en een reeks indicatoren na in hoeverre de gemeente haar voorbereiding op dit soort scenario's op orde heeft en wat aandacht vergt. Optioneel brengen we wijkgericht in kaart in hoeverre en op welke manier inwoners maatschappelijk weerbaar zijn.

7. Onderwijshuisvesting

De gemeente Sliedrecht is verantwoordelijk voor verschillende aspecten van het (basis)onderwijs, onder meer (tijdelijke) onderwijshuisvesting, de totstandkoming van integrale kindcentra en achterstandenbeleid. Afgelopen jaar heeft de gemeenteraad nog een krediet beschikbaar gesteld voor tijdelijke huisvesting van CBS Oranje-Nassau.

Een rekenkameronderzoek kan gericht zijn op verschillende elementen van het onderwijs in Sliedrecht, zoals leerlingenprognoses, inbreiding/uitbreiding met KDO en buitenschoolse opvang, maar ook op de financiële middelen en de verbouw of nieuwbouw van onderwijslocaties.

Momenteel ligt bij de Tweede Kamer een wetsvoorstel voor dat verschillende wijzigingen voor het huidige kader voor lokale onderwijshuisvesting met zich meebrengt. De belangrijkste wijziging is dat gemeenten verplicht worden een integraal huisvestingsplan (IHP) op te stellen met afspraken tussen de gemeente en schoolbesturen over de onderlinge rol- en taakverdeling.

8. Doorwerkingsonderzoek

Het college van burgemeester en wethouders is verplicht om de raad jaarlijks te rapporteren over de doorwerking van rekenkameronderzoek. Dit houdt in dat het college de raad in dient te lichten over in hoeverre aanbevelingen van rekenkameronderzoek door het college zijn opgevolgd. Meestal gebeurt dat via de P&C-cyclus. De informatievoorziening in de P&C-cyclus is echter vaak summier en geeft raadsleden niet altijd volledig inzicht in wat er met een rekenkameronderzoek gebeurt is. Omdat rekenkameronderzoek een instrument is dat in eerste instantie voor de raad is bedoeld, is dit een belangrijk aandachtspunt.

Met een doorwerkingsonderzoek kan de rekenkamer de raad verdiepend inzicht geven in de effecten van eerder rekenkameronderzoek. De rekenkamer van Sliedrecht heeft in de afgelopen jaren onderzoek uitgevoerd naar diverse onderwerpen. Voor onderzoeken die langer dan twee jaar terug zijn uitgevoerd, is het inmiddels mogelijk om terug te kijken: wat is er met de uitkomsten van het onderzoek gedaan en welke lessen of aandachtspunten voor de raad komen daaruit naar voren? In verkiezingsjaar 2026 kan een doorwerkingsonderzoek voor een nieuwe gemeenteraad én voor de rekenkamer bij uitstek een manier zijn om de effectiviteit van zowel de rekenkamer als de raad te vergroten. Dit doorwerkingsonderzoek zou zich kunnen richten op de doorwerking van de rekenkameronderzoeken naar grote projecten (2020), communicatie (2021), armoede (2022) en vastgoedbeheer (2023).